

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum ignorantia sit causa peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

sed in quantum est actus quidam, habet aliquod bonum, saltem apparens pro fine, & ita ex parte actus potest esse causa & finalis, & effectiua alterius peccati, licet, non ex parte inordinationis. materiam autem habet peccatum non ex qua, sed circa quam, forma autem habet ex fine. Et ideo secundum quatuor genera causarum peccatum potest dici causa peccati, ut dictum est.*

In corp. ar.

AD SECUNDUM Dicendum, quod peccatum est imperfectum imperfectione morali ex parte inordinationis, sed ex parte actus potest habere perfectionem naturae, & secundum hoc potest esse causa peccati.

AD TERTIUM Dicendum, quod non omnis causa peccati est peccatum, unde non oportet quod procedatur in infinitum, sed potest perueniri ad aliquod peccatum, cuius causa non est aliud peccatum.

Super quest septuage sima, extra articulo primum.

QVAESTIO LXXVI.

De causis peccati in speciali, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de causis peccati in speciali.

Et primo, de causis interioribus peccati. Secundo, de exterioribus. Tercio, de peccatis, quae sunt causa aliorum peccatorum.

Prima autem consideratio secundum praemissa erit tripartita: nam primo agetur de ignorantia, quae est causa peccati ex parte rationis.

Secundo, de infirmitate seu passione, quae est causa peccati ex parte appetitus sensitui.

Tercio, de malitia, quae est causa peccati ex parte uoluntatis.

CIRCA primum quaeruntur quatuor.

Primo, Vtrum ignorantia sit causa peccati.

Secundo, Vtrum ignorantia sit peccatum.

Tercio, Vtrum totaliter a peccato excuset.

Quarto, Vtrum diminuat peccatum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ignorantia possit esse causa peccati.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod ignorantia non possit esse causa peccati, quia quod non est, nullius est causa: sed ignorantia est non ens, cum sit priuatio quaedam scientiae. ergo ignorantia non est causa peccati.

2 Praet. Causae peccati sunt accipiendae ex parte conuersionis, ut ex supradictis patet. sed ignorantia uidetur respicere auersionem. ergo non debet poni causa peccati.

3 Praet. Omne peccatum in uoluntate consistit, ut supra dictum est: sed uoluntas non fertur nisi in aliquod cognitum: quia bonum apprehensum est obiectum uoluntatis. ergo ignorantia non potest esse causa peccati.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de natura & gratia, quod quidam per ignorantiam peccant.

RESPON. Dicendum, quod secundum Philosophum in 8. Physic. causa mouens est duplex, una per se, & alia per accidens. Per se quidem est, quae propria uirtute mouet, sicut generans est causa mouens generatum, & leuia. Per accidens autem sicut remouens prohibens, uel sicut ipsa remotio prohibens. & hoc modo ignorantia potest esse causa actus peccati: est priuatio scientiae perficientis rationem, quae prohibet actum peccati, in quantum dirigit actus humanos.

Considerandum est autem, quod ratio secundum duplicem scientiam est humanorum actuum directiua scilicet secundum scientiam uniuersalem & particularem. Conferens enim de agendis, utitur quodam syllogismo, cuius conclusio est iudicium, seu electio, uel operatio; actiones autem in singularibus sunt. unde conclusio syllogismi operatiui est singularis. Singularis autem propositio non concluditur ex uniuersali, nisi mediante aliqua propositioe singulari: sicut homo prohibetur ab actu parricidii per hoc, quod scit patrem non esse occidendum, & per hoc quod scit hunc esse patrem. Vtriusque ergo ignorantia potest causare parricidium acti, scilicet uniuersalis principii, quod est quaedam regula rationis, & singularis circumstantiae. unde patet, quod non quilibet ignorantia peccantis est causa peccati, sed illa tantum quae tollit scientiam prohibentem actum peccati. Unde si uoluntas alicuius esset sic disposita, quod non prohiberetur ab actu parricidii, etiam si patrem agnosceret, ignorantia patris non est huic causa peccati, sed cum comitanter se habet ad peccatum: & ideo talis non peccat propter ignorantiam, sed peccat ignorans, secundum Philosophum in 3. Ethic.*

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

luntate consistit, ut supra dictum est: sed uoluntas non fertur nisi in aliquod cognitum: quia bonum apprehensum est obiectum uoluntatis. ergo ignorantia non potest esse causa peccati.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de natura & gratia, quod quidam per ignorantiam peccant.

RESPON. Dicendum, quod secundum Philosophum in 8. Physic. causa mouens est duplex, una per se, & alia per accidens. Per se quidem est, quae propria uirtute mouet, sicut generans est causa mouens generatum, & leuia. Per accidens autem sicut remouens prohibens, uel sicut ipsa remotio prohibens. & hoc modo ignorantia potest esse causa actus peccati: est priuatio scientiae perficientis rationem, quae prohibet actum peccati, in quantum dirigit actus humanos.

Considerandum est autem, quod ratio secundum duplicem scientiam est humanorum actuum directiua scilicet secundum scientiam uniuersalem & particularem. Conferens enim de agendis, utitur quodam syllogismo, cuius conclusio est iudicium, seu electio, uel operatio; actiones autem in singularibus sunt. unde conclusio syllogismi operatiui est singularis. Singularis autem propositio non concluditur ex uniuersali, nisi mediante aliqua propositioe singulari: sicut homo prohibetur ab actu parricidii per hoc, quod scit patrem non esse occidendum, & per hoc quod scit hunc esse patrem. Vtriusque ergo ignorantia potest causare parricidium acti, scilicet uniuersalis principii, quod est quaedam regula rationis, & singularis circumstantiae. unde patet, quod non quilibet ignorantia peccantis est causa peccati, sed illa tantum quae tollit scientiam prohibentem actum peccati. Unde si uoluntas alicuius esset sic disposita, quod non prohiberetur ab actu parricidii, etiam si patrem agnosceret, ignorantia patris non est huic causa peccati, sed cum comitanter se habet ad peccatum: & ideo talis non peccat propter ignorantiam, sed peccat ignorans, secundum Philosophum in 3. Ethic.*

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ens potest esse alicuius causa per se: potest tamen esse causa per accidens, sicut remotio prohibens.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut scientia, quae tollit ignorantiam, respicit peccatum ex parte conuersionis: ita etiam ignorantia ex parte conuersionis est causa peccati, ut remouens prohibens.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est quantum ad omnia ignotum, non potest ferri uoluntas: sed si aliquid est secundum aliquod notum, & secundum aliquid ignotum, potest uoluntas illud uelle, & hoc modo ignorantia est causa peccati: sicut si aliquis scit hunc quem occidit, esse hominem, & nescit eum esse patrem: uel cum aliquis scit aliquem esse actum esse delectabilem, & nescit tamen eum esse peccatum.

In far. 3. cor. & s. di. 49. ar. 1. co. & ad 3. & mai. q. 3. ar. 6. p. co. & q. 7. co. fm. & ad sextum.

q. 75. art. 1.

Secundus articulus in Secunda secunda ubi de negligentia

Super quaestione articulum secundum.

med. & eccles. p. ad fi.

D. 419.